

როგორ მოვაკურათ... კომპიუტერს!

SOS!

№5/2008

თინეიჯერების, ანუ მოზარდებისათვის გართობის ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული საშუალებაა კომპიუტერი, ინტერნეტი და ყველაფერი, რაც დაკავშირებულია მასთან. ამ მოზარდებისაგან განსხვავებით კომპიუტერთან ურთიერთობის გამოცდილება ჩვენს უფროს თაობას ნაკლებად ექნებოდა იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ რამდენიმე წლის წინათ, კავშირის დამყარების ეს იოლი გზა არ არსებობდა. სწორედ ამიტომ, ეს მასალა უმეტესწილად განკუთვნილია უფროსებისათვის, ალბათ მათთვის საინტერესოა, მათი შვილები და შვილიშვილები რამდენად სწორად იყენებენ ინტერნეტ-შესაძლებლობებს თავისდა სასარგებლოდ.

თინეიჯერებში ყველაზე პოპულარული ინტერნეტით **ონლაინ თამაშები** და **ჩათი**. თქვენს ყურადღებას გავამხვილებ ჩათზე.

„ჩათი“ ლაყბობას ნიშნავს, თუმცა, დღევანდელი გაგებით ეს არის საუბრები, მიმოწერები ერთდროულად ორ ან მეტ ადამიანს შორის ინტერნეტის საშუალებით. ჩათის გავრცელებული ფორმაა ონლაინ ფორუმები, რომლებზეც დიფერენცირებულია თემატიკა, აქ შეგვიძლია ჩვენი ინტერესების შესაბამისად ავირჩიოთ თემა. თავშეყრის ადგილი ხშირად ინტერნეტ-კაფე ან მეგობრის სახელია. მშობლები ხშირად ყიდულობენ კომპიუტერს მოზარდებისათვის, რადგან იციან, რომ ეს საჭირო ნივთია, ან იქნებ სულაც იმიტომ, რომ მათმა შვილმა ლამე ინტერნეტ-კაფეში არ ათიოს, იქ, სადაც ახალგაზრდობა მიდის ზოგადად კომპიუტერთან საურ-

თიერთოდ, ანუ ისეთი კომპიუტერული თამაშებისათვის, როგორიცაა, მაგალითად, ვირტუალური **რინგი, რალი, სროლები და ნადირობა, საომარი მოქმედებები** და სხვა. სწორედ ასეთი ინტენსიური მოხმარების გამო, ყურადსაღები თემაა ინტერნეტის **სასარგებლო და არასასარგებლო** მხარეები.

დავინწყოთ ლაყბობით, ანუ „ჩათებით“, რომელსაც შეიძლება გლობალური თავშეყრის ადგილი ვუნოდოთ. ამ კავშირის საკონტაქტო ენა უშუალოა, ანუ ურთიერთობა საკმაოდ თავისუფალია, არავინ გზღუდავს, არავინ მოითხოვს დაეთანხმო, რადგან ეს ადამიანები ერთმანეთისთვის უცხონი არიან. რა იზიდავს ახალგაზრდას ურთიერთობის ამგვარ ფორმებში? ხშირად მოზარდი (და არა მარტო მოზარდი), საკუთარ პრობლემას თუ მისთვის გაუგე-

ბარ საკითხს არ განიხილავს ახლობლებთან ან თუნდაც მეგობართან, რადგან ისინი უმეტესწილად სუბიექტურები არიან თავიანთი ზედმეტი ემოციურობის გამო. შემდგომში ეს კომპლექსი ვლინდება გულჩათხრობილობით, გაუცხოებით, სიმორცხვით თუ სხვა ფორმით. ამიტომ ბუნებრივია გვიჩნდება მოთხოვნილება, ვისაუბროთ ჩვენს პრობლემებზე მათთან, ვინც გაცილებით ობიექტურად განსჯის. ზოგჯერ, სრულიად უცხო ადამიანმა, რომელსაც არანაირი წარმოდგენა არა აქვს ჩვენს პიროვნებასა და ცხოვრებაზე, შეიძლება უფრო სწორად შეაფასოს არსებული სიტუაცია. ამ შემთხვევაში, რა თქმა უნდა, მნიშვნელობა არა აქვს მოსაუბრის სახელს და გვარს, **მთავარი არის ურთიერთობა**. აი, მაგალითად: ზოგჯერ გვეჩვენება, რომ სხვებისაგან განსხვავდე-

ბით, რომ თანამოაზრეების პოვნა შეუძლებელია, მაგრამ ხშირად შემთხვევაში ვცდებით, რადგან თანამოაზრე ნამდვილად შეიძლება არსებობდეს, თუმცა, ძალიან შორს იყოს ჩვენგან.

მსგავს შემთხვევებში ინტერნეტის საშუალებით უამრავი ადამიანი სარგებლობს და მეგობრებსაც კი პოულობენ. მათ შეიძლება ერთნაირი ან მსგავსი შეხედულებები ჰქონდეთ, რომლებსაც ერთმანეთს უზიარებენ. ალბათ სასიამოვნოა, როცა შეიტყობ, რომ მარტო შენ არ გაქვს გამუდმებით, თუნდაც დროის უკმარისობის შეგრძნება ან სიბერის შიში, განუხორციელებლობის კომპლექსი, თუ იმედგაცრუებები სიყვარულში. რა თქმა უნდა, იმის გაგება, რომ მარტო ჩვენ არ ვართ “ასეთები”, პრობლემას ვერ გადაჭრის და წესით დარდიც ვერ უნდა შეგვიმსუბუქოს, მაგრამ საქმეც ისაა, რომ ზოგჯერ პრობლემა რჩება, დარდი კი არა.. ეს უკვე წინ გადადგმული ნაბიჯია. როცა სხვა გვეტყვის, რომ იგივე პრობლემა ჰქონდა, ან რომ ეს ბუნებრივია და ამაზე არ უნდა ვიჯავროთ, რა თქმა უნდა, ძალიან სასიამოვნოა. ანუ, სადაც წუხილი მთავრდება, იქ მიზეზიც ნაკლებად გამაღიზიანებელი ხდება, თუმცა, ეს მხოლოდ ზოგჯერ. ზოგადად კი საუბარი, მსჯელობა

ხომ ყოველთვის სასარგებლოა.

მიუხედავად ზემოთქმულისა, არსებობს მედლის მეორე მხარე. დავიწყოთ ყველაზე მნიშვნელოვანით – როგორია მედიცინის დამოკიდებულება? ცნობილია, რომ ამ თვალსაზრისით კომპიუტერთან ხშირ ურთიერთობას ბევრი უარყოფითი შედეგი მოსდევს. ერთ-ერთი მათგანია მეხსიერების გაუარესება. **“ახალგაზრდები, რომლებიც იზრდებიან კომპიუტერული სისტემების გარემოცვაში, აღარ ავარჯიშებენ საკუთარ მეხსიერებას, იმდენად, რამდენადაც «გარე მეხსიერება» სულ ხელთ აქვთ და ამავე დროს კარგავენ იმის შეფასების უნარს, რა ესაჭიროებათ და რა არა იმ ზღვა ინფორმაციიდან, რომელზეც ხელი მიუწვდებათ. «კომპიუტერული თაობა» თანდათან კარგავს მეხსიერებას - ამ დასკვნამდე მივიდნენ იაპონელი და ინგლისელი ექიმები ერთმანეთისაგან დამოუკიდებლად”** (მედ.პორტალიდან).

ცნობილია ასევე მხედველობის გაუარესების პრობლემა: **კომპიუტერთან ხანგრძლივი მუშაობის შემდეგ მონიტორით გამოწვეული დაძაბულობის შედეგად შეიძლება წარმოიშვას ისეთი არასასიამოვნო შეგრძნებები, როგორიცაა: თვალების**

გაღიზიანება (სინითლე, ცრემლდენა ან რქოვანას სიმშრალე), გადაღლა (საერთო დაღლილობა, ტკივილისა და სიმძიმის შეგრძნება თვალებისა და თავის მიდამოში), მხედველობის ფოკუსირების გაძნელება, ასევე ზურგის ტკივილი და კუნთოვანი სპაზმები.

როგორც ვხედავთ, მედმუშაკების თვალსაზრისით, კომპიუტერთან დიდი დროით ურთიერთობის შედეგად დაავადებათა რიცხვი საკმაოდ დიდია. ცალკე ასპექტშია განსახილველი ახალი დაავადება, რომელსაც **ინტერნეტ-დამოკიდებულებად** მოიხსენიებენ. მედიკოსების აზრით, დაავადების აღმოცენების საშიშროება იქმნება თუ ადამიანი ვიდეო-თამაშებს დღეში ორ საათზე მეტ დროს უთმობს. ექიმებს სურთ, რომ სკოლის სახელმძღვანელოში შეიტანონ როგორც ასეთი გადახრების აღწერილობები, ისე მათი მკურნალობის მეთოდები. სხვათა შორის, ინტერნეტ დამოკიდებულების ხარისხი გამოიკვლიეს ჩინეთში, შემაშფოთებელი შედეგების საფუძველზე ჩინეთის მთავრობამ აკრძალა ახალი ინტერნეტ-კაფეების გახსნა და დაანესა შეზღუდვები კომპიუტერულ თამაშებზე. გასაკვირი ნამდვილად არ იქნება სულ რამდენიმე წელიწადში იგივე შედეგი რომ მივიღოთ საქართველოშიც. ჩვენს ქვეყანაში კომპიუტერთან მოზარდების ზედმეტად “მჭიდრო” ურთიერთობა ჯერ კიდევ უმნიშვნელო საფრთხედ აღიქმება და ამასთან დაკავშირებით საზოგადოება მომავალ თაობას არანაირ ინსტრუქციებს არ აწვდის. ნებისმიერ ინტერნეტ-კაფეში, დღე-ღამის ნებისმიერ დროს, აღმოაჩენთ, რომ იქ მყოფთა 90% მოზარდია და ძირითადად კომპიუტერული თამაშებით ერთობა (ამასთან, **ძალადობრივი კომპიუტერული თამაშებით**) განუსაზღვრელი დროით.

ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით, ასევე არაერთგვაროვან შეფასებებს მოიხმენთ ქსელურ სამყაროსთან ხშირი შეხების შესახებ. კონკრეტულად: „ონლა-

!SOS

8002/5N

ინ-კონსულტაციები” ყოველთვის ვერ მოგვცემს სრულფასოვან შედეგს. ონლაინ-ჩათში შეიძლება საუბარი უშუალო და გულწრფელი იყოს, მაგრამ პირი, რომელთანაც ვსაუბრობთ, ყოველთვის კომპეტენტური ვერ იქნება. არსებობს ცივილური ურთიერთობის ალტერნატივა – **მოუსმინო და არ გაიზიარო**. მაგრამ ზოგჯერ გავლენა იმდენად დიდია, რომ ადამიანები ამ ალტერნატივას ავტომატურად უარყოფენ. მაგალითად, ავილოთ ასეთი შემთხვევა: 15 წლის ქართველმა ბიჭმა მოინდომა სახლიდან წასვლა და მარტო ცხოვრება. აშკარაა, ეს იყო გავლენის შედეგი, რომელიც ევროპულმა ცხოვრების წესმა მოახდინა მასზე. გადაწყვიტა, რომ მასაც შეეძლო ევროპულად, ანუ “მოდურად” ეცხოვრა. ის სახლიდან ჩუმად წავიდა, რამდენიმე დღე არც სკოლაში გამოჩენილა, მშობლები ყველგან ეძებდნენ. შემდეგ დედამისს სკოლაშივე შეხვდა და თავისი გადაწყვეტილება გაანდო. მისთვის ხელი არ შეუშლიათ და... დაახლოებით ორიოდე კვირაში ის თვითონ დაბრუნდა შინ – მარტო ცხოვრებისათვის ბიჭუნას ეკონომიური შესაძლებლობა არ ჰქონდა. აღმოჩნდა, რომ მუშაობა ვერსად დაიწყო: ვერც კაფეში და რესტორანში, ვერც მეეზოვედ და ვერც ბენზო-გასამართ სადგურზე. მოგვიანებით დაასკვნა, რომ საქართველოში, ევროპისაგან განსხვავებით ამ სამსახურებში შეთავაზებული ხელფასით დამოუკიდებლად ვერ იარსებებდა. ამის შემდეგ ევროპულობით აღფრთოვანებულმა ბიჭმა ქართული ცხოვრებით გააგრძელა არსებობა.

მოცემულ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია, რომ 15 წლის ადამიანმა საკუთარი შესაძლებლობები სწორად შეაფასა, მიხვდა, რომ მიზნის მისაღწევად გარკვეული ეტაპები ჰქონდა გასავლელი (თუნდაც ასაკობრივი) და რომ საამისოდ ჯერ მზად არ იყო. აქტუალური თემაა ის, თუ რით არის არასახარბილო **მიმბაძველობა**. დამეთანხმებით, ტრადი-

ციული ქვეყანა გვაქვს და გლობალიზაცია მხოლოდ იმ დოზით უნდა მივიღოთ, რა დოზითაც თვითმყოფადობას შევინარჩუნებთ. ანუ ეროვნული ტრადიციებისა და ქვეყნის ინტერესების დაცვა ჩვენთვის პრიორიტეტული საკითხი უნდა იყოს. სწორედ ამიტომ არის აუცილებელი განვსაზღვროთ რა გვჭირდება და რა არა იმ ინფორმაციებიდან, რომელსაც ვღებულობთ უწყვეტ ნაკადად. ის, რომ ქართველი ახალგაზრდა გარეგნულად ძალიან ჰგავს ამერიკელ ან ევროპელ თანატოლს, არის მხოლოდ **მიმბაძველობის** შედეგი, ამასობაში ქართული ინდივიდუალიზმი იკარგება. დადგენილია, როგორც გაცვია, ისეთი მანერებით დადიხარ: სპორტულ ტანსაცმელში უფრო თავისუფლად, კლასიკურში მოკრძალებულად.

ცხოვრების წესიც ასევეა დაკავშირებული ჩვენს აზროვნებასთან, შეხედულებებთან. თუ ევროპული ცხოვრების წესს ირჩევ, ავტომატურად აზროვნებაც იცვლება. სწორედ აქ უნდა რეგულირდებოდეს ის, თუ რა დავითოვით საკუთარი ტრადიციებიდან და რა მივიღო ევროპულისგან. ყველაფერი მოსაწონი არც ჩვენ გვექნება და არც სხვანებისმიერ ქვეყანას, ამიტომ დაუფიქრებლად სხვა კულტუ-

რის აღიარება და მის მორევში გადაშვება დანაშაული თუ არა, შეცდომა ნამდვილად არის. შესაძლებელია ასეთი ტენდენცია ნაკლებად დინამიური გახდეს ქართული ტრადიციების პოპულარიზაციისა და პროპაგანდის შემთხვევაში. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ქართველობა უნდა გახდეს მოდური, ხოლო თუ რა გზით, ეს ცალკე თემაა.

ახალგაზრდების ცხოვრების წესის, მათი ინტერესებისა და მიზნების მონიტორინგი, უპირველესად ევალება საზოგადოებას, შემდეგ სახელმწიფოს და კონკრეტულად – განათლების სტრუქტურებს. ალბათ, სწორედ ამას ემსახურება ცნობილი საგამოცდო საგანი “უნარ-ჩვევები”, რომელსაც რიგ შემთხვევაში აბსურდულს უწოდებს ქართული საზოგადოების ნაწილი. სამწუხაროდ, საზოგადოება ძალიან პასიურია. ის არ აკონტროლებს (და, მითუმეტეს, არ მართავს) მოზარდთა ცხოვრების წესს. სახელმწიფო თავისებურად ახორციელებს დაკისრებულ მოვალეობას. თუ ვინმეს რაიმე არ მოსწონს, წესით აქტიურად უნდა მონაწილეობდეს მთელ ამ პროცესებში, ანუ მონიტორინგის ჯაჭვს არ უნდა აკლდეს არც ერთი რგოლი იმისათვის, რომ შედეგი სრულფასოვანი მივიღოთ.

აღსანიშნავია მიმბაძველობის მეორენაირი ტენდენცია: ახალგაზრდები ხომ ბუნებრივად მისდევენ მოდურს, თანამედროვეს, პოპულარულს. მიმდევრობა ხშირად სხვაზე მიმსგავსებად იქცევა ხოლმე. ამის მიზეზი არასაკმარისი განათლებაა, რომ შექმნან საკუთარი „მე“, იყვნენ ინდივიდუალურები. ანუ, სვამენ „სპრაიტს“ და „იყავი ის, რაც ხარ“ არ გამოსდით. ეს ნახევრად ხუმრობით, თუმცა (ჯერ ერთი სწორი გამოთქმაა: „იყავი ის, ვინც ხარ“ – ეს ფრაზა გულისხმობს საკუთარი პიროვნების ძიებას, აღმოჩენას და განვითარებას. სამწუხაროდ, უმრავლესობა ამას ვერ ხვდება, საქმე გვაქვს ჩვეულებრივ სნობიზმთან, რაც მარტივად ვლინდება ხოლმე ჩაცმულობაში, ჟარგონებში, ქცევის მანერაში და სხვა. ალბათ შეგიძინევიან, რომ თბილისის ქუჩებში პერიოდულად უამრავი ერთნაირი გოგო და ერთნაირი ბიჭი დადის. თუმცა, ყოველ მათგანს

ჰგონია, რომ ყველაზე მაგარი „ფილტვი“ და ყველაზე მაგარი „ზმანია“... ეს, ალბათ, ბუნებრივია ამ ასაკისათვის, მაგრამ ბუნებრიობასაც კი სჭირდება კონტროლი და მართვა.. ტენდენციებს ჰქმნის ინფორმაცია, რომლითაც ყოველდღიურად იკვებება ახალგაზრდა თაობა. ინფორმაცია, რომელიც მიეწოდებათ ტელევიზიით, ინტერნეტით და სხვა საშუალებებით, არის გასაკონტროლებელი ანუ გასაფილტრი. ინტერნეტთან თუ ზოგადად კომპიუტერთან მიმართებაში კონტროლი გულისხმობს შემდეგს: სასურველია განსაზღვრული იყოს კომპიუტერთან ურთიერთობის დრო, ფორმა, ხარისხი და მასზე დამოკიდებულების დონე. ეს არის მონიტორინგის ის ასპექტი, რომელიც დაკავშირებულია „ქსელურ ცხოვრებასთან“, და რომელიც გაუკონტროლებელია ქართულ ოჯახებში. ზოგადად კი, არსებობს უამრავი ყურადსაღები საკითხი, რომელიც მო-

ითხოვს დაფიქრებას, განსჯას და გადაწყვეტას. მართალია, როცა ოჯახს ეკონომიური თუ სხვა სახის პრობლემები აქვს, იქ ძნელია იზრუნო შვილის სულიერ სიმდიდრეზე, მის განათლებაზე, მაღალ-ზნეობრივი მორალის ჩამოყალიბებაზე, მაგრამ შეუძლებელი ნამდვილად არ არის. ეს დღეს უნდა გაკეთდეს, რათა ხვალ არ ვინანოთ. ამიტომ, საზოგადოებამ უნდა გამოიჩინოს სიფხიზლე და გამოავლინოს პრინციპულობა, თვითონ გადაწყვიტოს, თუ როგორი მომავლის შექმნა სურს და იაქტიუროს მიზნის მისაღწევად. სამწუხაროდ, ამ უკანასკნელის რეაქცია ვლინდება მხოლოდ არასახარბიელო შედეგებთან შეჯახებისას, ხოლო პროცესის მართვაში მონაწილეობას არ ღებულობს. ფაქტია, თეორიულად ყველამ ვიცით, რომ მომავლის შესაქმნელად უნდა ისარგებლო წარსულის გამოცდილებით და მართო აწმყო, მაგრამ პრაქტიკულად ასე მხოლოდ ერთეულები იქცევიან.

ნიჭიერი ქართველი მოზარდები ძალიან დამოუკიდებლები და ასაკთან შედარებით უფრო განვითარებულები არიან, მაგრამ ისევე, როგორც ყველა დროის ახალგაზრდობას, მათაც სჭირდებათ ძალიან ფაქიზი, ფრთხილი მოპყრობა, ზრუნვა და დაცვა. მათ საზოგადოებისაგან რჩევაც სჭირდებათ და მიმართულებაც, თუმცა, ამას არ ალიარებენ, რადგან არ იციან, მათ ასაკში ხომ ბევრი რამ ჯერ კიდევ გასააზრებელია, გასარკვევია. მაგრამ უფროსებმა ხომ უკვე გავიზრეთ? ესე იგი ახლა მოქმედების დრო დადგა.

ეკატერინე მჭედლიძე

!SOS

8002/5N

ი ყ ი დ ე ბ ა

საჭაერო გაზსადენი შპს „ბრეთიგაზი“ – საერთო სიგრძით 22500მ. გაზსადენი ემსახურება ქარელის რაიონის ოთხ სოფელს (ბრეთი, წვერი, სალოლაშენი, არადეთი). ჰყავს 510 მოქმედი და 200 სარეზერვო აბონენტი. შპს-ს დღეის მდგომარეობით დავალიანება არ გააჩნია. ფასი 500 000 ლარი.

დამატებითი ინფორმაციისთვის დაგვიკავშირდით: 8(99) 56-14-57; 8(58) 39-29-08.

